

KMP.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych

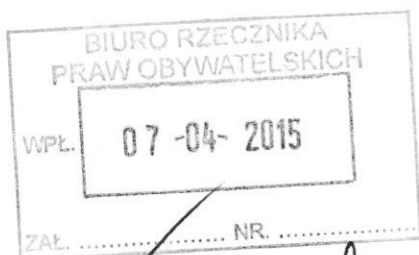

RPW/21915/2015 P
Data: 2015-04-07

Piotr Stachańczyk
Sekretarz Stanu

DKSiW-ZPC-0790-2/2014

Warszawa, dnia 2 kwietnia 2015 r.

Pan

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Wznowy Panu Rzeczniku,

Odpowiadając na pismo z dnia 22 grudnia 2014 r., uprzejmie przesyłam stanowisko resortu spraw wewnętrznych odnoszące się do zasygnalizowanych w ww. piśmie kwestii.

Badania lekarskie przed umieszczeniem w placówkach Policji (PID i PdOZ).

Jak już wskazano w piśmie z dnia 22 lipca 2014 r., prowadzone są w MSW prace zmierzające do przeniesienia przepisów regulujących badania lekarskie osób zatrzymanych z rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję do ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Zakres projektowanych regulacji obejmuje między innymi określenie przesłanek udzielania osobie zatrzymanej pierwszej pomocy lub kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz poddawanie osoby zatrzymanej badaniu lekarskiemu, co zostało podyktowane wystąpieniem Rzecznika Praw Obywatelskich. Projektowane zmiany nie obejmują jednak wprowadzenia rozwiązania polegającego na każdorazowym poddawaniu nieletniego przyjmowanego do policyjnej izby dziecka lub osoby zatrzymanej przyjmowanej do pomieszczenia dla osób zatrzymanych badaniu lekarskiemu, albowiem istniejące przepisy dotyczące badań lekarskich są tak skonstruowane, że każdy przypadek, w którym zachodzi podejrzenie złego stanu zdrowia zatrzymanego prowadzi do skierowania takiej osoby na badanie lekarskie.

Zgodnie z treścią wskazanego rozporządzenia, osobę zatrzymaną poddaje się badaniu lekarskiemu w przypadku, gdy: osoba ta oświadcza, że cierpi na schorzenia wymagające stałego lub okresowego leczenia, którego przerwanie powodowałoby zagrożenie życia lub zdrowia, żąda przeprowadzenia badania lekarskiego lub posiada widoczne obrażenia ciała niewskazujące na stan nagłego zagrożenia zdrowotnego, a także, gdy z posiadanych przez Policję informacji lub z okoliczności zatrzymania wynika, że osobą zatrzymaną jest: kobieta w ciąży, kobieta karmiąca piersią, osoba chora zakaźnie, osoba z zaburzeniami psychicznymi lub nieletni po spożyciu alkoholu lub innego podobnie działającego środka. Zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami

obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb, obowiązkowemu badaniu lekarskiemu poddaje się także osoby doprowadzane do pomieszczeń policyjnych w celu wytrzeźwienia.

Jak wynika z powyższej regulacji, osoba mająca widoczne obrażenia ciała niewskazujące na stan nagłego zagrożenia zdrowotnego jest każdorazowo obligatoryjnie poddawana badaniu lekarskiemu, w wyniku którego lekarz wydaje zaświadczenie lekarskie, w którym stwierdza: brak przeciwwskazań medycznych do przebywania tej osoby m.in. w PdOZ albo PID lub wystąpienie przeciwwskazań medycznych do przebywania tej osoby w ww. miejscach oraz konieczność skierowania jej do podmiotu leczniczego.

Dodatkowo, w celu jak najpełniejszego udokumentowania stanu zdrowia zatrzymanego na poszczególnych etapach zatrzymania, a także zindywidualizowania odpowiedzialności poszczególnych funkcjonariuszy za stan zdrowia zatrzymanego przed i po doprowadzeniu do PdOZ lub PID, zgodnie z § 18 ust. 2 pkt 1) rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb oraz z § 16 ust. 4 pkt 1 zarządzenia nr 134 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 października 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka, dokumentem dodatkowo wymaganym do przyjęcia osoby posiadającej widoczne obrażenia ciała jest notatka służbowa, dotycząca okoliczności ich powstania albo raport - jeśli wynika to z odrębnych przepisów - sporządzone przez wykonującego doprowadzenie lub konwój.

Podkreślić należy, że zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 3 *Regulaminu pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia* oraz z § 8 ust. 1 pkt 2 *Regulaminu pobytu w izbie*, stanowiących odpowiednio załącznik nr 1 i 12 do rozporządzenia w sprawie pomieszczeń (...), osobom umieszczonym w PdOZ lub PID zapewnia się możliwość korzystania z opieki lekarskiej w trakcie ich pobytu w tych pomieszczeniach.

Mając powyższe na uwadze, obowiązujące w omawianej materii przepisy w pełni zabezpieczają zarówno prawo osób przebywających w PdOZ, jak i PID do niezbędnej opieki lekarskiej, jak również chronią policjantów pełniących tam służbę przed ewentualnymi zarzutami niewłaściwego traktowania stawianymi przez osoby przebywające w tych pomieszczeniach. Dodatkowo zapobiegają wstąpieniu sytuacji, w której w PID lub PdOZ zostałyby umieszczone osoby, których stan zdrowia na to nie pozwala. Należy przy tym podkreślić, że nałożenie na Policję obowiązku przeprowadzania badań lekarskich każdej osoby przyjmowanej do PID lub PdOZ z jednej strony generować będzie koszty z tym związane, z drugiej natomiast doprowadzi do angażowania policjantów do zadań innych niż ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Jednocześnie, z przekazanych przez Policję informacji nie wynika, aby w przeszłości dochodziło do sytuacji, w których zarówno osoby zatrzymane przyjmowane do PdOZ, jak i już w nim przebywające, pozbawiane były dostępu do badań lekarskich. Brak jest również informacji, które mogłyby wskazywać na fakt, że nieprzeprowadzenie badania lekarskiego osoby zatrzymanej przyjmowanej do PdOZ doprowadziło do zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby lub innych osób.

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że nie istnieją wystarczające przesłanki do zmiany obowiązujących przepisów w taki sposób, aby zapewnić badania lekarskie każdemu zatrzymanemu przyjmowanemu do PdOZ.

Udział funkcjonariuszy Policji w odwiedzinach nieletniego przebywającego w PID.

Przedmiotowa kwestia została uwzględniona w projekcie założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz niektórych innych ustaw, który aktualnie procedowany jest w Ministerstwie Sprawiedliwości oraz projekcie założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o Policji, który procedowany jest w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.

Zgodnie z projektowanymi zmianami, nieletni przebywający w PID będzie miał możliwość skorzystania z odwiedzin rodziców lub opiekuna. Obecność funkcjonariusza Policji podczas odwiedzin rodziców lub opiekuna będzie możliwa w uzasadnionych i wyjątkowych przypadkach, które mogą godzić w bezpieczeństwo izby, nieletniego lub osób odwiedzających, a decyzję w tym zakresie podejmować będzie kierownik izby.

Kontrola osobista.

Na wstępie, wyjaśnienia wymaga różnica pomiędzy pojęciem „kontroli osobistej” a „sprawdzeniem”. Otóż możliwość dokonywania kontroli osobistej przez policjantów w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary przewiduje art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy o Policji. Dodatkowo, kwestię tę doprecyzowują przepisy rozdziału 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów. Mając powyższe na uwadze, nie należy utożsamiać kontroli osobistej z czynnością sprawdzenia osoby przyjmowanej lub przebywającej w PID lub PdOZ, które polega na stwierdzeniu, czy osoba umieszczona w PID lub PdOZ posiada przedmioty, których posiadanie w tej izbie lub pomieszczeniu jest zabronione i odebraniu tych przedmiotów w przypadku ich ujawnienia.

MSW podziela stanowisko prezentowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich w przedmiocie konieczności zamieszczenia w akcie prawnym rangi ustawowej przepisów określających czynność szczegółowego sprawdzenia osoby w trakcie jej przyjmowania i pobytu w PID i PdOZ. Dlatego też materia ta została uwzględniona w treści projektu założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o Policji.

Zapewnienie zajęć edukacyjnych nieletnim przebywającym w PID.

Zgodnie § 1 ust. 6 Regulaminu pobytu w izbie, stanowiącego załącznik nr 12 do rozporządzenia w sprawie pomieszczeń (...), szczegółowy porządek dnia w PID z uwzględnieniem m.in. zajęć wychowawczo-opiekuńczych, kulturalno-oświatowych, sportowo-rekreacyjnych i prac porządkowych określa kierownik izby. Natomiast zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 8 Regulaminu (...), nieletniego umieszczonego w PID informuje się o konieczności brania udziału w zajęciach wychowawczo-opiekuńczych, kulturalno-oświatowych, sportowo-rekreacyjnych oraz pracach porządkowych na terenie izby. Program i metody tych zajęć oraz metody wychowawcze stosowane wobec nieletniego muszą być zindywidualizowane, zmierzać do poznania nieletniego i jego środowiska, rozwijania jego zainteresowań, a także umiejętności współżycia w zespole. Jednocześnie, jeżeli przemawiają za tym względy ochrony nieletnich przed wzajemną

demoralizacją, zajęcia te - w miarę możliwości techniczno-organizacyjnych - odbywają się w oddzielnych grupach, w zależności od charakteru czynu, jaki popełnił nieletni, oraz stopnia jego demoralizacji.

Jednocześnie należy podkreślić, że policyjne izby dziecka nie są przystosowane do przebywania w nich nieletnich przez dłuższy czas (od 1 stycznia 2014 r. maksymalny okres przebywania nieletniego wynosi 5 dni), bowiem są to placówki typowo izolacyjne, których rolą jest zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania wyjaśniającego w sprawie nieletniego. Jednocześnie nie można tej placówki utożsamiać z placówką stricte wychowawczą, czy edukacyjną.

Obsada etatowa w jednooddziałowych PdOZ

Faktem jest, że służba w takich PdOZ jest najczęściej pełniona przez jednego policjanta, pełniącego jednocześnie obowiązki zastępcy dyżurnego jednostki Policji, ponieważ nie w każdej jednostce Policji jest wyodrębniony etatowy zespół pełniący służbę w PdOZ.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 2 zarządzenia nr 130 Komendanta Głównego Policji w sprawie *metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia*, służbę w PdOZ pełni co najmniej jeden policjant. Obowiązujący akt prawny nie zabrania, aby służbę w pomieszczeniu pełnił więcej niż jeden policjant, a określa jedynie niezbędne minimum. Zgodnie z treścią § 2 ust. 3 cytowanego zarządzenia, kierownik jednostki lub wyznaczony przez niego policjant, jeśli uzna to za konieczne dla prawidłowego funkcjonowania pomieszczenia, może dodatkowo skierować policjantów do służby w pomieszczeniu.

Odnosząc się natomiast do kwestii pełnienia służby w PdOZ przez zastępcę dyżurnego jednostki organizacyjnej Policji, z pragmatyki pełnienia służby wynika, że zastępca dyżurnego jednostki w trakcie pełnienia służby w PdOZ nie może w tym czasie wykonywać zadań zleconych przez dyżurnego jednostki związanych ze służbą na stanowisku kierowania.

Ustawowe zadania Policji są realizowane w oparciu o faktycznie posiadane stany etatowe poszczególnych jednostek organizacyjnych Policji. Z tego też względu wzmocnienie stanu etatowego policjantów pełniących służbę w jednooddziałowych PdOZ pociągać będzie za sobą konieczność skierowania do takiej służby policjantów ze służby patrolowej, dzielnicowych, czyli realizujących bezpośrednio zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego, co w konsekwencji negatywnie może wpłynąć na stan lokalnego bezpieczeństwa obywateli.

Wyposażenie pomieszczeń dla osób zatrzymanych w listy adwokatów, radców prawnych.

Należy zauważyć, że zgodnie z brzmieniem obecnie obowiązujących przepisów *Kodeksu postępowania karnego* regulujących prawa osób zatrzymanych w zakresie poinformowania o prawie do skorzystania z pomocy adwokata lub radcy prawnego oraz możliwości nawiązania kontaktu z adwokatem, obowiązek realizacji ww. praw spoczywa na policjantach dokonujących zatrzymania osoby, zanim osoba zostanie umieszczona w PdOZ. Tym samym materializacja tych praw powinna nastąpić jeszcze przed umieszczeniem osoby w PdOZ. Należy również pamiętać, że tego rodzaju listy będą z natury rzeczy niepełne, gdyż nie będą zawierały wszystkich nazwisk adwokatów i radców prawnych, którzy potencjalnie mogliby świadczyć pomoc osobom zatrzymanym. W związku z tym pojawia się obawa, czy

w wypadku udostępnienia takich list nie zostanie podniesiony zarzut braku bezstronności policjantów i sugerowania wyboru adwokatów i radców znajdujących się na danej liście.

Kwestia powyższa była między innymi omawiana w dniu 13 października 2014 r. w siedzibie RPO podczas spotkania przedstawicieli Policji i Krajowego Mechanizmu Prewencji (KMP). W trakcie spotkania Policja wyraziła pogląd, że w przypadku ewentualnego stworzenia takich list, powinny one znajdować się na dyżurce każdej jednostki organizacyjnej Policji. W celu uregulowania powyższej problematyki zostało zaplanowane spotkanie z udziałem przedstawicieli Okręgowej Izby Adwokackiej, do którego zorganizowania zobowiązali się przedstawiciele KMP.

Z poważaniem

MINISTER
SPRAW WNEWNETRZNYCH
z up. Piotr STACHAŃCZYK
Sekretarz Stanu

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH
Departament Kontroli Skarg i Wniosków
02-591 WARSZAWA, ul. Batorego 5
-1-

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPL. 07-04-2015

ZAL. NR.

21

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH
AL. SOLIDARNOSCI 77
00-090 WARSZAWA

MSW

AAB675637